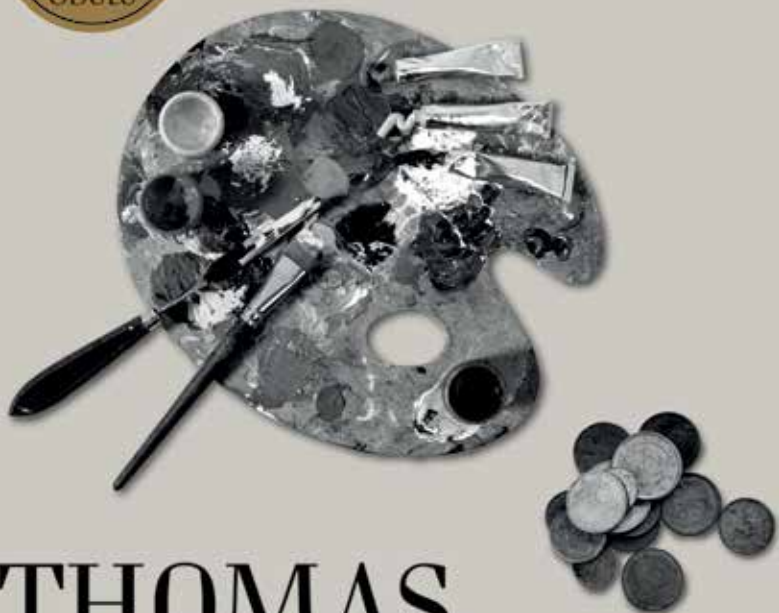

♥ can
modern

THOMAS MANN

Tonio Kröger

4. BASKI

Çeviri: FATİH ÖZGÜVEN

THOMAS MANN
TONIO
KRÖGER

Can Modern

Tonio Kröger, Thomas Mann

Almanca aslından çeviren: Fatih Özgüven

Tonio Kröger

© 1903, S. Fischer Verlag GmbH, Berlin

© 1997, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Anatolialit Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1997

4. basım: Ocak 2023, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Başak Nur Vanlıoğlu

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-4873-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah., Eski Büyükdere Cad., İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

THOMAS MANN
TONIO
KRÖGER

UZUN ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren

Fatih Özgüven

♥can

Thomas Mann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Buddenbrooklar, 1983

Seçilen, 1998

Büyülü Dağ, 1998

Venedik'te Ölüm, 2007

Lotte Weimar'da, 2009

Zor Saat, 2011

Değişen Kafalar, 2011

Aldanan Kadın, 2012

Majesteleri Kral, 2013

Mario ile Sihirbaz, 2013

Doktor Faustus, 2013

Dolandırıcı Felix Krull'un İtirafı, 2014

Efendi ile Köpeği, 2015

THOMAS MANN, 1875'te Almanya'da doğdu. 1898'de yayımladığı ve *Der kleine Herr Friedemann* (Küçük Friedemann) adı altında topladığı ilk öykülerinde, daha çok Schopenhauer, Nietzsche ve Wagner'in etkisi altında kalarak sanatçının yaratma sorununa odaklanmıştı. Bu ilk öykülerinin ardından Mann'ı asıl üne kavuşturan *Buddenbrooklar* adlı toplumsal roman yayımlandı. 1903'te *Tonio Kröger*, 1912'de *Venedik'te Ölüm* yayımlandı. Daha sonra *Büyülü Dağ*'ı yazan Mann, Hitler iktidara gelince Almanya'dan ayrıldı. 1936'da ABD vatandaşlığına geçti ve Almanya'nın karanlık tablosunu çizdiği *Yusuf ve Kardeşleri* dörtlemesini yayımladı (1933-1942). Dörtlemenin ardından yazmaya koyulduğu *Doktor Faustus*'ta ise besteci Andreas Leverkühn'ün yaşamöyküsünün ışığında, Alman kültürünün barbarlığa yenik düşmesini anlattı. 1929'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan Mann, 1955'te Zürih'te öldü.

FATİH ÖZGÜVEN, 1957'de İstanbul'da doğdu. Avusturya Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde okudu. İletişim Yayınları'nda editörlük yaptı. Borges, Nabokov, Kundera, Henry James, Karen Blixen, Thomas Mann, Thomas Bernhard, Auster, Flannery O'Connor, Virginia Woolf gibi yazarların yapıtlarını dilimize kazandırdı.

1

8

Kış güneşi, dar kentin üzerindeki bulut tabakalarının ardından süt duruluğunda ve donuk, yalnızca cılız bir ışık olarak yansyordu. Yüksek çatılı evlerin bulunduğu dar sokaklar, ıslak ve esintiliydi, bazen de ne buz ne de kar olmayan yumuşak bir dolu yağıyordu.

Okul bitmişti. Azat edilenler, sürüler halinde taş dö-

şeli avluyu geçip büyük kapıdan dışarıya boşalıyor, sağa ve sola ayrılarak aceleyle yürüyorlardı. Büyük öğrenciler, kayışla bağlanmış kitap destelerini gururla sol omuzlarına bastırmış tutuyorlar, bir yandan sağ kollarıyla rüzgâra karşı koyarak öğle yemeğine doğru ilerliyorlardı; küçüklerse buzlu çamuru sıçratıp fok derisi okul çantalarındaki ders gereçlerini takırdatarak neşeyle tırıs kalkıyorlardı. Ama bunların birçoğu, ötede beride ölçülü adımlarla ilerleyen bir öğretmenin ulu şapkasıyla sivri sakalı önünde kasketlerini saygılı gözlerle başlarından çekip çıkarıyorlardı...

“Ah, nihayet geldin Hans,” dedi, çoktandır caddede bekleyen Tonio Kröger; öbür arkadaşlarıyla konuşmaya dalmış, kapıdan çıkan ve az kalsın onların peşi sıra gidi- verecek olan arkadaşına doğru gülümseyerek ilerledi... “Neden?” dedi Hans, Tonio’ya bakarak... “Doğru ya, evet! Haydi biraz yürüyelim.”

Tonio sustu, gözleri bulutlandı. Hans bugün öğleğin biraz dolaşacaklarını unutmuş muydu, ancak şimdi mi aklına geliyordu? Oysa kendisi buluşma sözünün verilmesinden beri sırf buna sevinip durmamış mıydı?

“Haydi, hoşça kalın,” dedi Hans Hansen arkadaşlarına. “Tonio Kröger’le biraz gezineceğiz.” Böylelikle öteki-

ler sağa doğru kıvrılırken, ikisi sola döndüler.

Evlerinde ancak saat dörtte öğle yemeği yenen ailelerin çocukları olduklarından, Hans ile Tonio'nun okuldan sonra gezinebilecek zamanları oluyordu. Babaları kamu görevlerine yükselmiş, kentte söz sahibi olan büyük tüccarlardandı. Dev testerelerin tıslamalar ve cızırtılar arasında kütükleri parçaladığı nehrin oradaki uçsuz bucaksız odun depoları ta ne zamandan beri Hansen'lerindi. Tonio ise Konsül Kröger'in oğluydu; babasının geniş, kara fabrika damgasıyla işaretlenmiş tahıl çuvallarının her gün kentin sokaklarından at arabalarıyla geçirildiği görülürdü. Atalarının eski, büyük evi bütün kentin en görkemli eviydi. Tanıdık çok olduğu için iki arkadaş kasketlerini sık sık çıkarmak zorunda kalıyorlar, hatta evet, kimileri de bu on dörtlüklere ilk selamı veriyorlardı...

İkisinin de okul çantaları omuzlarına asılıydı, ikisi de iyi ve kalın giyimliydi; Hans kısa bir gemici ceketi giymiş, bahriyeli elbisesinin geniş, mavi yakasını da, bunun omuzlarıyla yakasına gelecek biçimde dışarıya çıkarmış; Tonio ise kemerli, gri bir palto giymişti. Hans'ın başında, üstünde kısa kurdeleler bulunan Danimarka işi bir gemici kasketi vardı, bunun altından mısır püskülü sarısı bir tutam saç fırlamıştı. Son derece güzeldi, bedeni orantılıydı, omuzları geniş, kalçaları dardı, çelik mavisi keskin bakışlı gözleri çevreyi kolluyordu. Oysa Tonio'nun yuvarlak kürklü kasketinin altındaki kumral ve güneyle yüzünden dışarıya bakan ağırca gözkapaklı, koyu renk, hafifçe gölgeli gözleri hülyalı ve biraz da çekingendiler... Ağzıyla çenesinin çizgileri alışılmadık biçimde yumuşaktı. Hansen'in kara çoraplara bürünmüş ince bacakları hoplaya zıplaya, ölçüyü tutturmuş giderken, o, tembel ve düzensiz adımlarla ilerliyordu.

Tonio konuşmuyordu. Acı çekiyordu. Biraz eğik duran kaşlarını çatıp dudaklarını ıslık çalacakmış gibi büz-

müş, yana eğdiği başıyla uzaklara bakıyordu. Bu duruş ve yüz onun özelliğiydi.

Hans kolunu birden Tonio'nun koluna geçirdi, ona şöyle yandan bir baktı; neler olup bittiğini çok iyi biliyordu çünkü. İlerleyen adımları boyunca susmayı sürdürmesine rağmen Tonio'nun yüreği birden yumuşamıştı.

"Hayır, unutmamıştım Tonio," dedi Hans, önündeki yaya kaldırımına indirdi gözlerini, "yalnızca hava böyle yağmurlu, rüzgârlı ya, 'Bugün olmaz belki,' diye düşünmüştüm. Ama benim için fark etmez, hem buna rağmen beni beklemen de çok harika bence. Eve gittin sanmış da kızmıştım hatta..."

Bu sözleri duyunca Tonio'nun içinde bir şeyler hop etti, sevinçli bir kıpırtıya büründü.

"Haydi, setlerin üstünden gidelim öyleyse," dedi heyecanlı bir sesle. "Mühlen ile Holsten'in oradaki setlerin üzerinden geçelim, seni eve kadar geçireyim Hans... Yok canım, sonra eve kendi başıma dönmemde hiçbir sakınca yok; bir dahaki sefere de sen beni geçirirsin."

Aslında Hans'ın söylediklerine pek fazla inanmamıştı, onun bu iki kişilik gezintilere kendisinin verdiği önemin ancak yarısını verdiğini de seziyordu. Öte yandan Hans'ın unutkanlığından pişmanlık duyduğunu, kendisini avutmayı iş edindiğini de görüyordu. Üstelik barışmaktan kaçınmaya hiç mi hiç niyeti yoktu...

Uzun sözün kısası Tonio, Hans Hansen'i seviyordu ve onun uğruna nice başka acılara da katlanmıştı. En çok sevenlerin boynu hep eğiktir ve acı çekerler –Tonio'nun on dört yaşının ruhu, hayattan bu yalın ve katı dersi çoktan çekip çıkarmıştı; zaten bu gibi dersleri bir kenara yazacak, gizliden gizliye bilincine erecek ve hatta bundan biraz da zevk duyacak yaradılıştaydı– bunların kendi kişiliğini yönlendirmesine izin vermiyor, bunlardan herhangi bir yarar elde etmeye çalışmıyordu tabii. Bu tür

dersleri kendisine okulda öğretilen bilgilerden çok daha ilginç ve önemli bulma eğilimindeydi ama, öyle ki sınıfın gotik tavanı altında zamanının çoğunu bu duygularını sonuna kadar tanımlamak ve enine boyuna düşünmekle geçirirdi. Ayrıca bu uğraşı, ona kemanıyla (keman çalışıyordu çünkü) odasını arşınladığı ve yalnızca kendisinin çıkarabildiği o yumuşacık tınıları, aşağıda bahçede yaşlı bir ceviz ağacının altında oynatarak yükselen fiskiyenin şırıltılarına dökerek çınlattığı zamanlar hissettiği mutluluğa benzer bir şey de veriyordu...

Fiskiyeli havuz, yaşlı ceviz ağacı, keman ve uzaklardaki deniz, getirdiği yaz düşlerine kulak vermesine ancak tatillerde izin verilen Baltık Denizi; işte sevdiği, çevresini eşit ölçüde saran, gizli saatlerini aralarında geçirdiği şeyler bunlardı; etkisi şiir dizelerinde yaşatılabilecek, aslında Tonio Kröger'in ara sıra yazdığı dizelerde de tekrar tekrar çınlayan şeyler...

Bu sonuncusunu, yazdığı şiirlerle dolu bir defteri olduğunu ağzından kaçırması ve bunun hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından kendisine büyük zararı dokunmuştu. Konsül Kröger'in oğluna, bir yandan böyle bir şey yüzünden öfkeye kapılmak budalalık ve bayağılık gibi geliyor, bu yüzden öğretmenleri olduğu kadar, hem kötü davranışları dolayısıyla kendisine itici gelen, hem de kişisel zayıflıklarını anlaşılabilir biçimde bulup çıkarıverdiği öğrencileri de küçümsüyordu. Öte yandan kendisi de şiir yazmayı akli bir karışıklık ve hatta uyumsuzluk olarak görüyor, bunu ayrıksı bir çaba olarak görenleri bir ölçüde haklı buluyordu. Ama yalnızca bu kadarı onu şiir yazmaktan alıkoyamıyordu.

Eve başka işlerle zamanını geçirdiği, derslerde ağırkanlı ve ilgisiz olduğu, öğretmenlerle de arası pek iyi olmadığı için, eve her zaman akla gelebilecek en kötü karneleri getiriyor; düşünceli, mavi gözlü, uzun boylu, titiz

giyimli bir adam olan ve ceketinin iliğinde daima bir kır çiçeği taşıyan babasının da buna çok alındığı ve kaygılandığı görülüyordu. Oysa Tonio'nun annesine adı Consuelo olan, güzel, kara saçlı ve babası onu haritanın ta aşağılarından bir yerden alıp getirdiği için kentin bütün hanımlarından farklı olan annesine kalırsa, bütün karneler birdi...

Tonio, o kadar güzel piyano ve mandolin çalan, esmer ve ateşli annesini seviyordu; insanlar arasındaki kuşku konumunun annesini üzmemesinden hoşnuttu. Ama bir yandan da babasının öfkesinin çok daha onurlu ve saygın olduğunu seziyor, onun tarafından azarlansa da annesinin şen kayıtsızlığını biraz savrukça bulduğunu, temelde babasıyla aynı görüşleri paylaştığını biliyordu. Bazen aşağı yukarı şunlar geçiyordu aklından: "Kendim gibi, olduğum gibi olmam, kendimi değiştirmeyecek ve değiştiremeyecek olmam, başıboş, dik başlı, başkalarının kafa yormadığı şeylere kafa yoruyor olmam yeter de artar bile. Bunların öpücükler ve müzikle geçiştirecek yerde beni azarlayıp cezalandırmaları yerinde bir davranış. Yeşil arabada yaşayan çingeneler değiliz biz; aklı başında insanlarız, Konsül Kröger'in ailesi, Kröger ailesiyiz..." Sık sık şunları da düşündüğü oluyordu: "Neden ben böyle farklı, herkese ters düşen biriyim; öğretmenlerimle neden anlaşmazlık içindeyim, öbür oğlanlara yabancıyım? Bak şunlara, hepsi de iyi öğrenciler, sarsılmaz bir sıradanlık içindeler. Öğretmenleri gülünç bulmuyor, şiir yazmıyor, gerçekten düşünülecek ve yüksek sesle söylenebilecek şeyleri düşünüyorlar. Her şeyle ve herkesle nasıl da barışık, nasıl da düzenli buluyorlardır kendilerini! Böyle si iyi herhalde... Peki benim neyim var, bütün bunların sonu neye varacak?"

Kendisini ve hayatla olan ilişkisini bu açıdan görmesi, Tonio'nun Hans Hansen'e olan sevgisinde de önemli

rol oynuyordu. Onu öncelikle güzel olduğu için seviyordu; ama daha da önemlisi her yönüyle kendisinin karşıtı ve tersi olduğu için... Hans Hansen örnek bir öğrenciydi; bir kahraman gibi ata binen, beden eğitimi yapan, yüzen, herkesin sevgisinin kendisine yönelmesinden hoşnut olan, sağlıklı bir oğlandı. Öğretmenleri ona neredeyse âşıktılar, onu adıyla çağırıyor, hep ondan yana oluyorlar, arkadaşları iyiliğini düşünüyorlar; beylerle hanımlar onu sokakta durdurup Danimarka işi gemici kasketinden fırlayan mısır püskülü sarısı perçemini çekiştiriyor, şunları söylüyorlardı: “Merhaba Hans Hansen, şirin perçemli çocuk seni! Hâlâ sınıfın birincisi misin? Annenle babana selam, ne harika bir çocuk bu!”

Hans Hansen buydu ve Tonio Kröger onu tanıdığından beri bir özlem, ona bakar bakmaz göğsünün üst kısmında kor gibi yanmaya başlayan kıskanç bir özlem duyuyordu. “Senin kadar mavi gözleri olan, bütün dünyayla senin kadar mutlu bir düzen ve birliklik içinde yaşayan kim var ki?” diye düşündü. “Her zaman akıllı uslu ve herkes tarafından saygıyla karşılanan bir işle uğraşıyorsun. Okul ödevlerini bitirdiğinde ata binmeyi öğreniyor ya da kıl testereyle çalışıyorsun, tatilde bile; deniz kenarında, ben avare ve yitik kumda yatar, gözlerimi deniz yüzeyinde fısıldaşan, esrarengiz, değişken dalgalara dikmiş bakarken, sen kürek çekmekten, yelkenliyle açılmaktan, yüzmekten baş alamıyorsun. Senin gözlerin bu yüzden parlak işte. Senin gibi olmak...”

Hans Hansen gibi olmaya hiç kalkışmamış, belki de bu isteğinde ciddi bile olamamıştı. Ama olduğu gibi kalırsa da, onun tarafından sevlmeyi içi yanarak özlemiş, onun sevgisine doğru kendi yordamınca, kendi usul usul, için için, vermekten kaçınmayan, acılı ve acı çeken yordamınca, yabancı dış görünüşünden beklenebilecek, tüm zorlu tutkularından daha derin ve kemirici bir acıyla yö-

nelmekten çekinmemiştir.

Bu yönelişi de tümüyle boşa gitmemişti, çünkü Tonio'daki belli bir üstünlüğe, zor şeyleri dile getirmedeki beceriye, onun dil kıvraklığına sayđı duyan Hans, kendisine yönelik alışılmışın dışında, güçlü ve sevecen bir duyguyla karşı karşıya bulunduğunu çok iyi sezmiş, gönül borcunu belirtmiş, bu sevgiye karşılık olarak kimi davranışlarıyla Tonio'ya mutluluk kaynağı sağlamış, ama aynı zamanda onun bir gönül birlikteliği kurmak uğrunda kıskançlık, hayal kırıklığı ve boşuna çabalara girişmesine de neden olmuştu. Çünkü garip olan, Hans Hansen'in varoluş biçimine gıpta eden Tonio'nun, onu sürekli olarak kendininkine çekmeye çalışmasıydı; buysa yalnızca kimi anlar, üstelik ancak görünürde gerçekteşebiliyordu...

"Demin çok müthiş, çok görkemli bir şey okudum..." dedi. Hem yürüyor, hem de külahtan, Mühlen Sokağı'ndaki bakkal Iwersen'den on feniğe aldıkları meyveli şekerlemeleri yiyorlardı. "Sen de okumalısın Hans; Schiller'in *Don Carlos*'u söylediğim... istersen sana ödünç veririm."

"Yok, hayır," dedi Hans Hansen, "boşver Tonio, bana yaramaz öyle şeyler. Biliyor musun, ben atçılık kitaplarımdan vazgeçmem. Bak ne diyeceğim, müthiş resimler var o kitapların içinde. Bana bir geldiğinde gösteririm sana. Tam ânında çekilmiş fotoğraflar bunlar; atları tırısta, dörtnala giderken, atlarken gösteriyor; çok hızlı koştukları için gerçekte hiç görülemeyecek pozisyonlarda..."

"Bütün pozisyonlarda, öyle mi?" diye sordu Tonio kibarca. "Evet, güzelmiş. *Don Carlos*'a gelince, aklın alamayacağı bir şey... Öyle yerler var ki içinde, bir görsen, öyle güzel bölümler var ki insanı şöyle bir tutup sarsıyor, kırbaç gibi şaklıyor..."

"şaklıyor mu?" diye sordu Hans Hansen, "... Nasıl yani?"

“Örneğin kralın, marki tarafından aldatıldığı için ağladığı bir sahne var... oysa marki, kralı sırf kendini yoluna feda ettiği prensin hatırı için aldatmış, anlıyor musun? Derken kralın ağladığı haberi kral dairesinden kabul odasına kadar ulaşıyor. ‘Ağlamış mı?’, ‘Kral ağlamış mı?..’ Bütün saray halkı ne yapacağını bilmez durumda, insanın içine işliyor bu haber, çünkü kral korkunç sert ve kararlı bir kral. Ama kralın ağladığı öylesine kesin ki; ben krala markiyle prence acıdığımdan daha çok acıyorum. Hep öylesine yalnız ve sevgisiz ki, tam birini bulduğunu sanırken, bu adam kalkıp ele veriyor onu...”

Hans Hansen yandan Tonio’nun yüzüne baktı ve bu yüzdeki herhangi bir şey onu çekmiş olacak ki birdenbire yeniden Tonio’nun koluna girerek sordu:

“Nasıl ele veriyor onu, Tonio?”

“Şimdi bak,” diye başladı, “Brabant ile Flandern’e giden bütün mektuplar..”

“Bak Erwin Jimmerthal geliyor,” dedi Hans.

Tonio sustu. “Yerin dibine girsin şu Jimmerthal!” diye düşündü. Ne demeye gelip rahatsız ediyor bizi? Ne olur bizimle yürüyüp bütün yol boyunca binicilik derslerinden söz etmesin... Erwin Jimmerthal da binicilik dersi alıyordu çünkü. Banka müdürünün oğluydu, şurada büyük kapının dışında oturuyordu. Eğri bacakları ve kedi gözleriyle ağaçlıklı yoldan onlara doğru ilerledi, okul çantasından çoktan kurtulmuştu.

“Merhaba Jimmerthal,” dedi Hans. “Biraz Kröger’le yürüyoruz da...”

“Kente gitmem gerekiyor,” dedi Jimmerthal, “bir şey alacağım da. Ama sizinle biraz yürürüm. Şu elinizdekiler meyveli şekerleme mi? Evet, teşekkür ederim, bir-iki tane alırım. Yarın gene ders var, Hans.” Binicilik dersini söylüyordu.

“Nefis!” dedi Hans, “Biliyor musun yazılı ödevden

pekiyi aldığım için deri tozluk alacaklar bana.”

“Sen binicilik dersi almıyorsun herhalde, Kröger?” diye sordu Jimmerthal – gözleri bir çift boş çizgi olmuştu.

“Hayır,” dedi Tonio güvensiz bir sesle.

“Ders almak için,” dedi Hans Hansen, “babana rica etmelisin, Kröger.”

“Evet,” dedi Tonio aceleyle, kayıtsız bir sesle. Bir an boğazına bir şeyler düğümlendi: Hans, onu soyadıyla çağırmişti çünkü; Hans bunu sezer gibi olmuş olmalı ki hemen ardından şu açıklamada bulundu:

“Adın öyle saçma sapan ki, sana Kröger diyorum; kusura bakma, ama bir türlü sevemedim adını. Tonio... ad bile değil ki bu. Yok, tabii senin elinde olan bir şey değil!”

“Şey, herhalde kulağa yabancı bir ad gibi geldiği, hiç kimsenin bilmediği bir ad olduğu için koymuşlar bunu sana...” dedi Jimmerthal; işi tatlıya bağlamak istemişti sanki.

Tonio'nun dudakları titredi. Kendini toparladı ve, “Evet, aptalca bir isim, adım keşke Heinrich ya da Wilhelm olsaydı diyorum, inanın. Ama annemin erkek kardeşinin adı Antonio, beni de onun adıyla vaftiz etmişler, nedeni bu; annem ta şeyden geliyor da...” dedi.

Sonra sustu, öbür ikisi atlardan, deri koşumlardan söz etmeyi sürdürdüler. Hans, Jimmerthal'a yapışmış, *Don Carlos*'tan konuşulduğunda içinde hiç uyanmayan bir istekle konuşuyordu... Tonio zaman zaman ağlama isteğinin nasıl burnuna doğru yükselip kaşındırıldığını hissediyor, durmadan titreyen çenesini denetlemek için de kendini oldukça zorluyordu...

Hans adını bir türlü sevememişti demek, ne yapalım yani? Onun adı Hans'tı, Jimmerthal'ınki de Erwin; tamam, bunlar herkesin bildiği adlardı, kimseye yabancı gelmiyordu. Ama, “Tonio” dışarıklı, duyulmamış bir ad-

dı. İstese de istemese de onda hep garip bir şeyler, garip bir yan vardı, hep yalnızdı. Yeşil arabadaki çingene değil de, Konsül Kröger'in oğlu Kröger ailesinden de olsa Olağan'ın ve Alışıl gelmiş'in dışına sürülmüştü. Ama peki, yalnız olduklarında Hans ona neden Tonio diyor da, üçüncü bir kişi geldiğinde ondan utanmaya başlıyordu? Evet, zaman zaman ona yakın davranıyor, ilgi gösteriyordu. "Peki nasıl ele veriyor onu, Tonio?" diye sormuş, koluna girmişti. Ama sonra Jimmerthal geldiğinde rahat bir soluk almış, onu bırakmış ve hiç çekinmeden yabancı bir ad taşımakla suçlamıştı. Bütün bunları olduğu gibi görmek zorunda olmak ne kadar acıydı! Hans Hansen birlikte olduklarında ondan biraz hoşlanıyordu aslında, bunu biliyordu Tonio. Ama üçüncü bir kişi geldiğinde bundan utanç duyuyor ve Tonio'yu gözden çıkarıyordu. O da yeniden yalnız kalıyordu. Kral Philipp'i düşündü. Kral ağlamıştı.

"Hay aksi," dedi Erwin Jimmerthal, "artık gerçekten kentin yolunu tutmalıyım! Hoşça kalın çocuklar, meyveli şekerlemeler için de teşekkürler!"

Hemen yolun kenarındaki setin üzerine sıçradı, eğri bacaklarıyla duvar boyunca yürüdü, sonra aceleyle koşarak uzaklaştı.

"Şu Jimmerthal'ı seviyorum doğrusu!" dedi Hans üstüne basa basa. Sevdikleriyle sevmediklerini şımarık, kendini beğenmiş bir tavırla başkalarına bildirir, deyim yerindeyse bir bağış gibi dağıtırdı. Derken, artık kendini kaptırmış olduğu için binicilik dersinden söz etmeyi sürdürdü. Hansen'lerin evi de pek uzak değildi; setlerin üzerinden giden yol çok uzun sürmüyordu. Kasketlerini sıkıca tuttular ve ağaçların çıplak dallarında çatırdayıp inleyen güçlü, ıslak rüzgârın önünde başlarını eğdiler. Hans Hansen konuşuyor, Tonio ise arada sırada yapmacık bir "ha-ha" ya da "evet, evet" sesi çıkarıyor, yalnızca

görünürde bir yakınlaşma olduğu, bir anlam taşımadığı için Hans'ın konuşmanın telaşıyla yeniden koluna girmiş olmasına sevinemiyordu.

Derken tren istasyonunun çok uzağına düşmeyen setlerden uzaklaştılar, hantal bir işgüzarlıkla oflaya poflaya geçip giden treni izlediler, zaman geçsin diye vagonları saydılar, sonuncusunda, üzerinde kürk paltosunun içinde bir mumya gibi oturan adama el salladılar. Tüccar Hansen'in ıhlamur ağaçlarıyla çevrili meydandaki villasının önünde durduklarında Hans, uzun uzadıya aşağıya, bahçe kapısının üzerine oturmanın ve menteşeleri gıcırdatarak sağa sola sallanmanın ne kadar eğlenceli olduğunu gösterdi. Bu iş biter bitmez de vedalaştı.

"Evet, artık içeriye girmeliyim," dedi. "Hoşça kal Tonio. Bir dahaki sefere ben seni eve kadar geçireceğim, söz."

"Hoşça kal Hans," dedi Tonio, "güzel bir gezintiydi." Birbirlerini kavrayan elleri bahçe kapısından ıslanmış ve pasla lekelenmişti. Hans, ancak Tonio'nun gözlerine baktığında, onun güzel yüzünde pişmanlık dolu bir dalgınlık belirdi.

"Ayrıca, ilk iş olarak *Don Carlos*'u okuyacağım!" dedi aceleyle, "Şu taht odasındaki kral bayağı müthiş olmalı!" Sonra okul çantasını koltuğunun altına sıkıştırdı ve koşarak ön bahçeyi geçti. Eve girip kaybolmadan önce, geriye dönüp başını bir kere daha salladı.

Tonio Kröger, yüzü ışıl ışıl, başı dönerek ayrıldı oradan. Rüzgâr da onu arkadan itiyordu gerçi, ama uçarcasına ilerlemesinin tek nedeni bu değildi.

İki dünya arasındayım, her ikisinde de rahat edemiyorum, bu yüzden işim zor. Siz sanatçılar benim bir burjuva olduğumu söylüyorsunuz, burjuvalarsa beni tutuklamaya kalktılar... Burjuvalar aptal; ama güzelliğin hayranları olan sizler, benim ağırkanlı olduğumu, özlemlerim olmadığını söyleyenler hiçbir özlemin sıradanlığın hazlarından daha tatlı ve dokunaklı olmadığını savunan bir sanatçılık anlayışı da olduğunu göz önünde bulundurmalısınız...

Sanatın ve sanatçının sorunları, Thomas Mann eserlerinin en sık karşılaştığımız motiflerindedir. Yazarın erken dönem çalışmaları arasında öne çıkan *Tonio Kröger*'de bu motif, toplumsal konularda apolitik yaklaşımıyla adını duyuran genç bir sanatçının hayata dair özlemlerinde ifade bulur. Mann'ın burjuvazi ile sanat arasındaki ilişkiyi sorunsallaştırdığı *Tonio Kröger*, sanatçının kendi dünyası dışındaki hayatla yüzleşmesini öyküler.

#sanat #sanatvehayat #toplumvesanat #sanatdünyası #sanatçisorunsalı
#estetizm #sanatsanatiçindir

